

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

**СЕКТОР ОСИГУРАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Извештај за друго тромесечје 2021. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за (ре)осигурање	4
Остали учесници на тржишту.....	5
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	8
Структура пасиве	9
2. Показатељи пословања.....	10
2.1. Адекватност капитала	10
2.2. Квалитет имовине	11
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	11
2.4. Профитабилност	12
2.5. Ликвидност	13
3. Аутоодговорност.....	13
4. Закључак	14

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T1	прво тромесечје у години – период од 1. 1. до 31. 3.
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

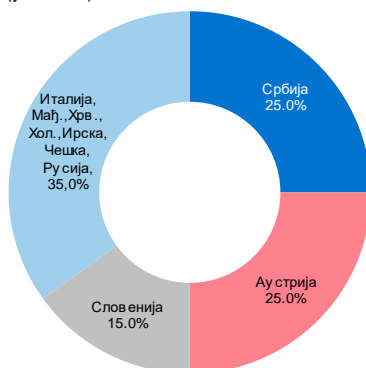
Друштва за (ре)осигурање

На крају Т2 2021. године, у Републици Србији послује 20 друштава за (ре)осигурање и њихов број је непромењен у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 16 друштава, док се пословима реосигурања баве четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем баве се четири друштва, док се искључиво неживотним осигурањем, односно и животним и неживотним осигурањем бави по шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 20 друштава на крају Т2 2021. године 15 је у већинском страном власништву.

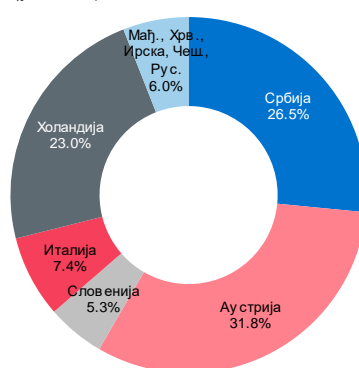
Друштва у страном власништву бележе преовлађујуће учешће на крају Т2 2021. године у: премији животних осигурања са 87,4%, премији неживотних осигурања са 60,7%, укупној имовини са 73,5%, као и у броју запослених са 65,7%.

Графикон 1.1.1.1. Структура друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т2 2021)

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т2 2021)

Извор: Народна банка Србије.

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за (ре)осигурање дужна да достављају Народној банци Србије.

Остали учесници на тржишту

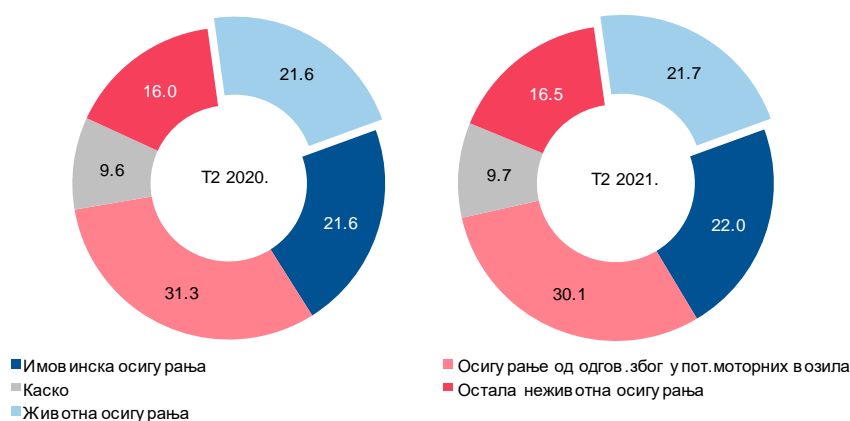
Поред друштава за (ре)осигурање, на тржишту на крају Т2 2021. године послује и: 16 банака, шест давалаца финансијског лизинга и јавни поштански оператор, који су добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 104 правна лица (друштва за посредовање у осигурању и друштва за заступање у осигурању), 77 заступника у осигурању (физичко лице – предузетник) и 4.166 активних овлашћених лица за обављање послова заступања, односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфела осигурања

Укупна премија у Т2 2021. године износила је 60,4 млрд динара (514 млн евра или 619 млн долара)², што представља раст од 8,2% у односу на исти период претходне године.

Захваљујући већем расту премије животних од премије неживотних осигурања, структура премије је побољшана у поређењу са истим периодом претходне године, тако да је учешће животних осигурања благо повећано са 21,6% у Т2 2020. години на 21,7% у Т2 2021. години.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања
(у Т2 2020. и Т2 2021, у %)

Извор: Народна банка Србије.

² Према просечној вредности средњег курса Народне банке Србије за посматрани период.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т2 2021. године донекле је слична структури у истом периоду 2020. године, уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 30,1%. Затим, овог пута, следе имовинска осигурања са 22,0%, па животна осигурања са 21,7% и осигурање моторних возила – каско са 9,7%.

Премија неживотних осигурања у Т2 2021. године расте за 8,1% у односу на исти период 2020. године. Премија имовинских осигурања расте за 10,1%, премија осигурања моторних возила – каско за 10,3%, а премија добровољног здравственог осигурања за 18,2%. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила, након краткотрајног пада у Т1 2020. године као последице пандемије вируса корона и опоравка у Т2 2020. године, наставља са растом од 4,0% у Т2 2021. године.

Наведени раст премије добровољног здравственог осигурања прати и раст учешћа премије ове врсте осигурања са 6,1% у Т2 2020. године на 6,6% у Т2 2021. године. При томе, 64,6% тржишта покривају три друштва за осигурање.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата, између осталог, и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду и од професионалних обољења, у Т2 2021. године, уз раст од 6,2%, бележи непромењено учешће од 2,6%.

У Т2 2021. године није дошло до промена на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини укупне премије и премије животних осигурања, која у укупним наведеним категоријама свих друштава за осигурање учествују са 76,6% и 83,3%, респективно. Међутим, дошло је до промене у рангу пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини премије неживотних осигурања, која у премији овог сегмента тржишта учествују са 77,8%.

Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа у овом случају билансних сума свих друштава за (ре)осигурање, умерена је и на крају Т2 2021. године износи 1.292.³

³ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	30. 6. 2020.			30. 6. 2021.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	15134	27.1	1	15996	26.5	1	-
Ђенерали	11388	20.4	2	12287	20.3	2	-
ДДОР	6837	12.2	3	7222	12.0	3	-
Винер	6584	11.8	4	6310	10.4	4	-
Триглав	3992	7.1	5	4448	7.4	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	13792	31.5	1	14341	30.3	1	-
Ђенерали	7940	18.1	2	8459	17.9	2	-
ДДОР	5916	13.5	3	6196	13.1	3	-
Триглав	3639	8.3	5	4047	8.6	4	раст
Винер	4002	9.1	4	3743	7.9	5	пад
Према критеријуму премије животних осигурања							
Ђенерали	3448	28.6	1	3828	29.2	1	-
Винер	2582	21.4	2	2567	19.6	2	-
Граве	1705	14.1	3	1848	14.1	3	-
Дунав	1342	11.1	4	1655	12.6	4	-
ДДОР	922	7.6	5	1025	7.8	5	-

Извор: Народна банка Србије.

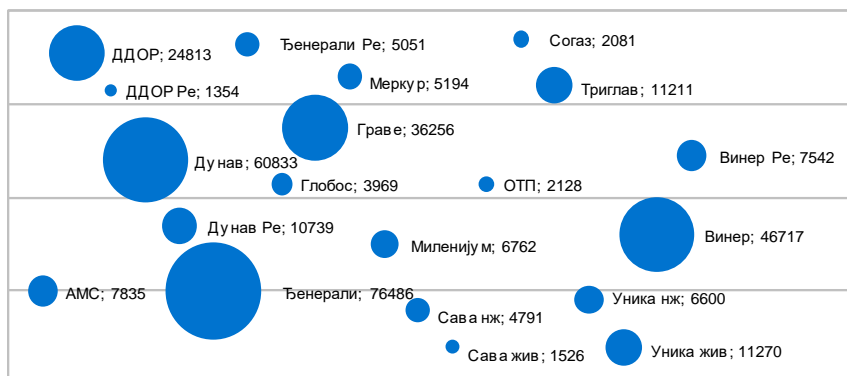
1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за (ре)осигурање повећана је на крају Т2 2021. године на 333,2 млрд динара (2.834 млн евра или 3.374 млн долара)⁴, и то за 7,6% у односу на крај Т2 претходне године.

⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2021. године.

Графикон 1.3.1. **Билансне суме друштава за (ре)осигурање**
(на дан 30. 6. 2021, у млн динара)

Извор: Народна банка Србије.

У Т2 2021. године, није дошло до промене у ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, посматрано према висини билансне суме, која у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествују са 79,4%.

Табела 1.3. **Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме**
(у млн динара, у %)

	30. 6. 2020.			30. 6. 2021.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Ђенерали	73892	25.7	1	76486	24.8	1	-
Дунав	54928	19.1	2	60833	19.7	2	-
Винер	44191	15.3	3	46717	15.1	3	-
Граве	34331	11.9	4	36256	11.8	4	-
ДДОР	23275	8.1	5	24813	8.0	5	-

Извор: Народна банка Србије.

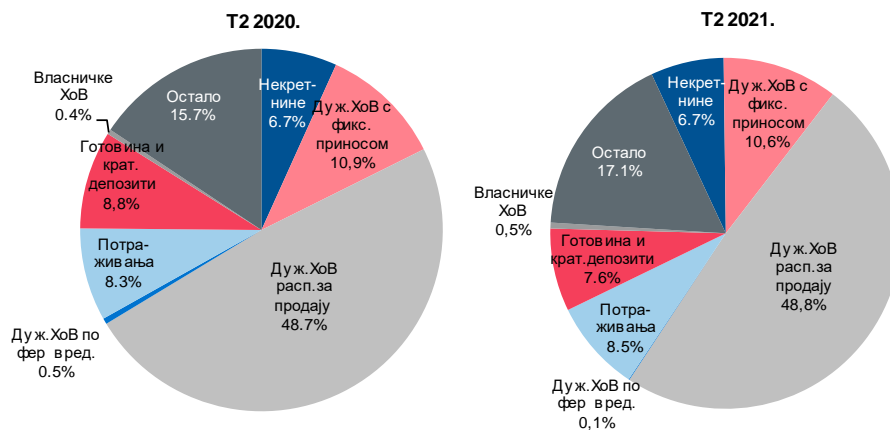
Структура активе

У структури активе друштава за (ре)осигурање, са стањем на дан 30. јуна 2021. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то дужничке хартије од вредности расположиве за продају (48,8%), с фиксним приносом (10,6%) и које се исказују по фер вредности кроз биланс успеха (0,1%), иза којих су следили: потраживања (8,5%), готовина и краткорочни депозити

(7,6%), техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (7,4%), некретнине, постројења и опрема (6,7%) и остало⁵.

У поређењу са стањем на исти дан претходне године, може се закључити да, с једне стране, дужничке хартије од вредности и готовина и краткорочни депозити смањују претежно учешће у Т2 2021. године, док, с друге стране, техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (као део категорије *Остало* у Графикону 1.3.2) и потраживања повећавају своје учешће.⁶

Графикон 1.3.2. Структура активе
(на дан 30. 6. 2020. и 30. 6. 2021.)

Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

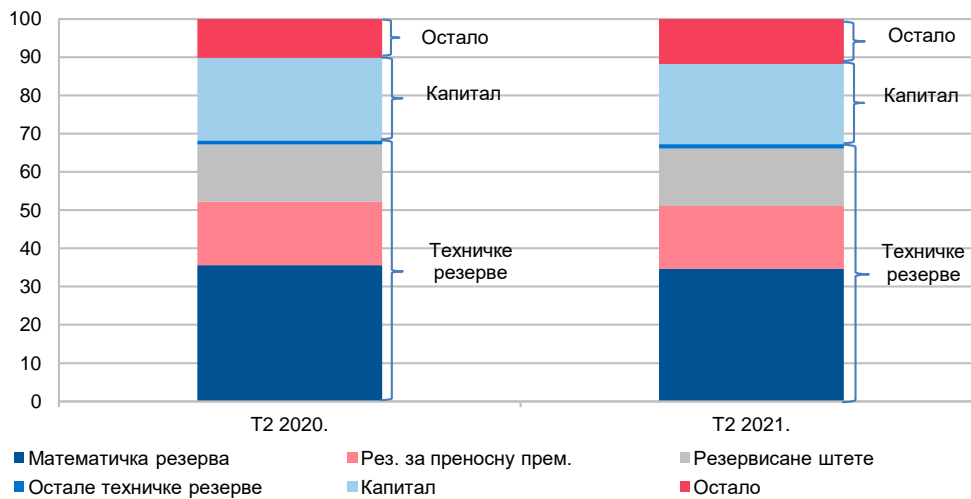
У структури пасиве друштва за (ре)осигурање, на крају Т2 2021. године техничке резерве исказују учешће од 67,3%, а капитал од 21,0%.

Капитал у износу од 68,8 млрд динара бележи раст у односу на крају Т2 претходне године по стопи од 5,4%. Техничке резерве у износу од 220,8 млрд динара, након дугогодишњег континуираног раста, прекинутог на крају Т1 2020. године и Т2 2020. године услед решавања велике имовинске штете изазване у септембру 2018. године, поново расту, тако да на крају Т2 2021. године износе 7,2%. Математичка резерва задржава најзначајније учешће у техничким резервама, са стопом раста у Т2 2021. године од 5,7% у односу на исти период претходне године.

⁵ *Остало* у Графикону 1.3.2. обухвата: нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких хартија од вредности с фиксним приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале хартије од вредности у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додату вредност, АВР и техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара.

⁶ Раст учешћа са 6,8% у Т1 2020. године на 7,5% у Т1 2021. године.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

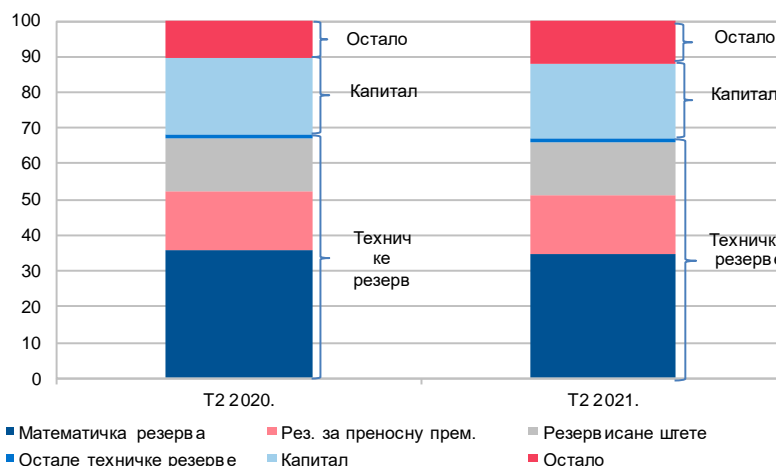
2. Показатељи пословања

2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштва за (ре)осигурање у великој мери зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе из осигурања, а пре свега од испуњености услова који се односе на адекватност капитала, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Расположива маргина солвентности друштва за (ре)осигурање на дан 30. јуна 2021. године у Републици Србији износила је 46,2 млрд динара, а захтевана маргина солвентности 20,5 млрд динара. Код друштава која се претежно баве *неживотним осигурањима* **основни показатељ адекватности капитала** (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 210,3%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* – 245,5%.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве (у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Квалитет имовине

Учешће облика активе које може карактерисати отежана наплативост (нематеријална улагања, некретнине, пласмани у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **рацио теже утрживе активе** на крају Т2 2021. године је на задовољавајућем нивоу и износи 17,6%, док је на крају 2020. године износио 16,3%. На промену вредности овог показатеља утицао је већи раст наведених облика активе од раста саме активе.

Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ је благо смањен, са 5,6% на крају 2020. године на 5,5% на крају Т2 2021. године.

2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

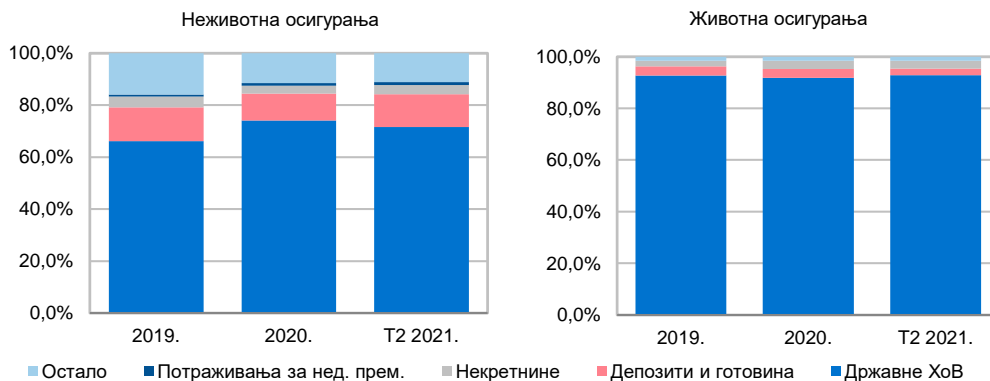
Ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета, није довољно само формирање адекватног нивоа техничких резерви, већ и улагање средстава техничких резерви на начин који обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, а ради стварања услова за измирење преузетих обавеза из осигурања у целини и у року и у садашњем, и у будућем периоду. Да би било способно да одговори својим

обавезама, друштво је дужно да средства инвестира тако да води рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним) применом своје инвестиционе политике.

У друштвима за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања*, као и у *друштвима за реосигурање*, у Т2 2021. године остварено је инвестирање пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине.

Посматрано укупно у Републици Србији за сва друштва за осигурање, средства техничких резерви *неживотних осигурања* у Т2 2021. године највећим делом су била уложена у државне хартије од вредности (71,6%), а затим у депозите код банака и готовину (12,6%), техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (9,6%) и некретнине (3,6%), док су потраживања за недоспеле премије бележила учешће од 1,1%. Посматрано у односу на крај претходне године, смањено је учешће државних хартија од вредности и учешће техничких резерви на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара, с једне стране, а повећано је учешће депозита и готовине и учешће некретнина, с друге стране.

Графикон 2.3. Структура инвестирања средстава техничких резерви

Извор: Народна банка Србије.

У структури инвестирања средстава техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 92,8%, док улагање у некретнине и депозите код банака и готовину износи свега 3,0% и 2,5%, респективно.

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета и трошкова

спровођења осигурања у самопридржају према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже, пре свега, тржишним ризицима и ризику неиспуњења обавеза друге уговорне стране. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима неживотних осигурања, вредност комбинованог рација у самопридржају је повећана са 77,5% у Т2 2020. године на 84,7% у Т2 2021. године. На кретање овог рација утицао је слабији раст меродавне премије у самопридржају од раста меродавних штета и трошкова спровођења осигурања у самопридржају.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна о усклађености средстава и обавеза по рачности, али и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне aktive и обавеза⁷ на нивоу свих друштава за (ре)осигурање у Т2 2021. године износио је 145,5%, што говори у прилог довољности ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима (осигурање од аутоодговорности) на крају Т2 2021. године бавило се 11 друштава за осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т2 2021. године расте за 3,9% у односу на исти период 2020. године, када је забележен њен опоравак од последица вируса корона.

⁷ Ликвидна актива у овом извештају обухвата: финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају: краткорочне обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

Концентрација портфеља у овом сегменту смањена је ако се има у виду да у Т2 2021. године три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 62,3% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 64,1% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља за Т2 2021. године и истог периода 2020. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Републике Србије пословало је 20 друштава за (ре)осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године, уз повећање броја запослених на 11.510 по стопи од 2,9%;
- Билансна сума сектора осигурања порасла је за 7,6% и износи 333,2 млрд динара;
- Капитал је повећан за 5,4% и износи 68,8 млрд динара;
- Техничке резерве порасле су за 7,2% и износе 220,8 млрд динара, уз остварење инвестирања пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине;
- Укупна премија повећана је за 8,2% и износи 60,4 млрд динара;
- Учешће неживотних осигурања од 78,3% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања расте за 8,1%, при чему имовинска осигурања, осигурања моторних возила – каско и добровољно здравствено осигурање расту, као и осигурање од одговорности због употребе моторних возила, које након пада у Т1 2020. године као последице пандемије вируса корона и опоравка у Т2 2020. године, наставља с растом;
- Учешће животних осигурања је благо повећано, услед нешто већег раста премије животних осигурања од раста премије неживотних осигурања.

Постојећим прописима којима се уређује делатност осигурања у Републици Србији створени су предуслови за значајан корак ка даљем приближавању стања сектора осигурања у Републици Србији нивоу развоја тог сектора у Европској унији.

Значајне промене регулаторног оквира у области надзора делатности осигурања тек се очекују с пуним усклађивањем прописа с *Директивом о дистрибуцији осигурања* и с применом *Солвентности II*.

Директива о дистрибуцији осигурања доноси решења којима се ближе утврђује надзор и управљање производима осигурања, како би се обезбедило да ти производи одговарају стварним потребама корисника. Поред тога, ова директива прописује начин информисања корисника и дистрибуције производа

осигурања, чиме се унапређује ниво заштите права и интереса корисника услуге осигурања.

Ефективан режим солвентности, који се заснива на изложености ризицима, у складу је с развојем у другим деловима финансијског сектора, нарочито банкарским. С тим у вези, ради даљег унапређења регулативе пруденцијалног надзора, у предстојећем периоду планиран је наставак започетих активности на усклађивању с Директивом *Солвентност II*, која ће променити начин квантификације нивоа ризика којима је друштво за (ре)осигурање изложено у свом пословању, а самим тим и начин управљања овим ризицима. Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на имплементацији *Солвентности II* – анализа усклађености регулативе, спровођењем активности у оквиру друге фазе – процена ефеката имплементације, као и преласком на трећу фазу, у којој се спроводи процес усклађивања регулаторног оквира, унапредиће се способност сектора осигурања да одговори на изазове у будућности, а с циљем обезбеђења дугорочне стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуга осигурања.

У условима када се читав свет суочава с последицама и даље присутне пандемије вируса корона, улога сектора осигурања у пружању заштите грађанима, односно осигураницима и обезбеђење континуитета пружања услуге осигурања још више добијају на значају. У том смислу, Народна банка Србије је правремено донела низ добро одмерених мера за спречавање, смањење и отклањање негативних ефеката изазваних пандемијом вируса корона, како би се обезбедили права и интереси корисника услуга осигурања и очувала стабилност пословања свих професионалних учесника на тржишту осигурања, односно обезбедио континуитет надзорне функције, што ће наставити да и надаље чини.